

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiu în 2 Martie 1884.

Pe când scriem aceste rënduri o seamă de oameni, întruniți în conferență la Budapesta, se sfătuiesc ce ținută să ia față cu alegerile, cari ne stau la ușe, în ce chip să-și împlinescă mai cu efect datorințele de cetățeni într'un stat constituțional, și pre ce căi să purcedă pentru a pune stavilă lavinei pornite cu repeziune asupra neamului nostru.

El lucru natural ca într'un stat constituțional partidele de diferită culoare se țină conferențe să se întâlnească asupra modului de procedură, spre a alege mijloacele permise, cari duc mai cu înlesnire la scop, a cunoaște forțele, de cari dispune, și astfel bine-pregătită, să intre pe terenul de luptă, ocupându-și locul, ce crede că-i este mai priincios, ca puterile aplicate să nu fie risipite în vânt. Aceasta o fac partidele politice în fie care stat constituțional. Și cumcă sînt diferite partide unite într'un singur scop, pe care fie care crede a-l realiza după părerile sale, pe calea apucată de ea, aceasta încă este faptă.

La noi românii încă sînt în respect politic două partide unite într'un singur scop: adică salvarea intereselor națiunii române din Austro-Ungaria — și aceasta fie care după cum crede ea că se poate mai cu efect. Ambele sînt partide naționale, și după cum inșeși s'au botezat, una este partida activiștilor alta a pasivistilor. Aceste partide s'au format numai pentru Transilvania și ele începînd cu conferența din Mercurea, unde s'a declarat pasivitatea pentru Transilvania, au început a lua pozițiune tot mai pronunțată.

În fruntea pasivistilor a stat și stă încă și astăzi decanul presei române dela noi, venerabilul bătrîn domnul Georgiu Bariț pe atunci cu „Gazeta Transilvaniei” ca organ de publicitate, în fruntea activiștilor era Marele și nemeritorul Archiereu Andreiu Baron de Șaguna cu diarul „Telegraful Român.” După moartea Marelui Andreiu moștenirea ideală a lui, moștenire ideală, care n'a fost caprițul unui moment, al unei înșuflețiri, sau depresioni morale, ci rodul bogatelor experiențe de deci de ani, experiențele unui spirit înalt, prevădător și foarte calm, această moștenire ideală o eredită succesorii în ideile marelui nostru bărbat, manifestată prin diarul „Telegraful Român.” Și ca moștenirea ideală să-și afle expresiune și mai fidelă, fericitul Șaguna a dispus în testamentul seu, ca diarul să fie redactat în spiritul dînsului.

Dintre partidele politice pasivitatea s'a avântat și a predominat situațiunea de 16 ani încoace. În acest lung interval națiunea română fu dată pradă volinciei guvernelor unguresci succedate unul altuia, și ele se încercau pre întrecute a ne despoia de toate drepturile noastre naționale. Ca să fim cât mai scurți la vorbă și cât mai preciși în părerile noastre, vom formula starea actuală în următoarele: Sîntem escluși dela binefacerea justiției, căci legea s'a eludat pretutîndenea, escluși dela administrație, comunicație, plus ni s'au demoralizat scoalele, căci oamenii au vîrit politica în ele, și acuma se încercă a ne demoraliza și biserica. Cu un cuvînt s'au făcut tot posibilul ca să ne slăbească, să ne ruineze, și aceasta în parte mare li a și succes guvernatorilor nostri. Cu aceste roade pășese în față națiunii partida politică de până ați dominantă la noi.

Contra acestei direcțiuni a lucrat cu multă bărbăție diarul nostru „Telegraful Român”, a lucrat cu bărbăție și demnitate, ceea ce a fost arma cea mai fidelă a diarului nostru. Și dacă sînt trecătoare și pline de făfărnice adresele de felicitare comunicate domnului fost redactor al diarului nostru Nicolau Cristea din incidentul retragerii sale dela redacțiunea „Telegrafului Român” de prin părțile Sătmarelui pe unde în veci nu s'a cetit diarul, nostru „Telegraful Român”, pe unde politica acestuia de activitate a fost condamnată, și flamura diarului nostru persiflată și persecutată nu numai ariului nostru persiflată și persecutată nu numai pentru că ea ne a rămas nouă ca moștenire ideală dela nemeritorul Șaguna, ci și pentru că ea era susținută de oamenii fericitului archiereu, dacă sînt

trecătoare toate acestea, vecinică va fi recunoștința noastră, căci dl Cristea a apărut flamura activității cu bărbăție, demnitate, și pe noi tare ne doare că vechii activiști prin o întâmplare prea naturală se fac a arăta lumii, că ei acuma condamnă tot trecutul Marelui Șaguna, condamnă și aruncă în foc flamura susținută cu multă demnitate de ei, și se arată lumii ca oameni, cari din pasiuni personale condamnă acum tot trecutul lor, și ei inșiși se desbară de ai mai numi lumea următorii și moștenitorii ideilor și ai spiritului Marelui Șaguna.

Cât timp a decurs lupta între partidele politice dela noi, diaristica noastră a observat un ton demn, ceea ce dovedea că oamenii sunt conduși de convingeri politice, susținute cu argumente, și unde sînt argumente, acolo n'au loc cuvintele nespălate, prin cari se dejosece presa română.

Așa a fost până acuma, durere numai a fost, dar acuma nu mai este.

În față tristei situațiuni politice o seamă de oameni s'au format în partidă, vreau să încerce a umbla pe alte căi, a se folosi de mijloacele legale date spre a opri fatalul curent, ce ne amenință cu cutropire. Spre acest scop s'au format un consorțiu în Budapesta din oamenii cei mai luminați ai națiunii noastre, au fondat un diariu, făcînd și ei ca toată lumea, au fondat un diariu spre ași lăși ideile, spre a prepara opiniunea publică română pentru activitate pe toate terenele constituționale. Aceasta fiind și politica noastră tradițională, am salutat cu multă simpatie noul diariu și l'am spriginit pas de pas încăt politica lui a coincident cu a noastră, și l'am desavoyat de câte ori a scris lucruri, cari nu convin cu tradiționala noastră programă.

Acești bărbăți pe ziua de astăzi au convocat o conferență prealabilă la Budapesta spre a se înțelege cei de o părere cu ei asupra pașilor ce vor fi a se lua în față nouelor alegeri la dieta.

Acest pas provocă o grea furtună în diaristica românească dela noi. Diarele noastre ce și când s'ar fi întemplat un ce ne mai pomenit, ne permis, ne usitat în viața constituțională, și-au eșit cu totul din fire, au început a înproșca cu noroiu în bărbății din fruntea partidei dela „Viitorul”, se folosesc de limbajul nespălat, ceea ce varsă drastică lumină asupra caracterului diarelor noastre. Eccepție face foaia domnului Georgiu Bariț „Observatorul” dând eclatantă dovadă că combaterea se poate face și cu demnitate și și cu efect.

E și comic a privi până unde poate merge furia unor oameni cu pretensiune de oameni culți. Pasivitatea și activitatea sînt două curenturi vechi în politica românească din Austro Ungaria. Una are un trecut prea trist, prea posomorit, prea deprimătoriu pentru noi, cealaltă are înaintea sa un viitoriu nu mai puțin trist, nu mai puțin posomorit. Una n'a dus dela rîu tot la mai mare rîu, alta vrea se-și încerce acuma norocul. Pasivitatea cu tristețile ei urmări ca tot atâtea roade amare nu „a profanat nobilul sânge al martirilor români din trecut, vîrsat pentru libertatea și învierea neamului românesc”, conferența pentru o înțelegere spre a lucra pe terenul legal cu armele legale va profana națiunea română, căci dice-se: „Rușine, de trei ori rușine” celor, cari vor profana prin prezența lor — (se înțelege la conferență) *trecutul splendid al națiunii române*.”

De când și până când atât exclusivism și atât fanaticism în diaristica noastră? De unde minunata logică și până la îngrețosare murdarul limbajiu al presei noastre? De unde fanaticul zel de „audacter calumniare”? În adevăr triste timpuri am ajuns. Triste căci începem a nu mai pricepe cu mintea sănătoasă ținuta presei române, începem a ne perde și de di lustrul, demnitatea și ne tăvălim prin noroiu, dînd școală poate modernă de tot generațiunii, care se adapă la noroiul diaristicii noastre, se îmbogățesc din ideile răspândite de noi, și-și formează caracterul luând de model cele proclamate de noi.

Noi stimăm părerile fiecăruia, credînd că ele sînt convingeri, și isvoresc din inimă românească,

care sîngeră la vederea ranelor din corpul națiunii noastre. Din aceste motive salutăm din adîncul inimei noastre convocările diferitelor cluburi naționale din Transilvania la conferența prealabilă pentru a se organiza. Am salutat conferența din 1881 care a decis asupra sorței poporului după cum a creșut ea că e mai bine. Salutăm cu bucurie conferența convocată la Timișoara, salutăm cu viuă satisfacțiune conferența de astăzi din Budapesta, despre care credem că va avea rezultate mai folositoare pentru noi decît cum au fost cele ale conferențelor naționale cu pasivitatea, ținute până acuma.

Revista politică.

Sibiu, 2 Martie 1884.

Dieta Ungariei a ținut zilele trecute o ședință, în care s'au desbătut propuneri de puțină însemnătate. Mai de interes a fost interpelarea deputatului Rohonczy către ministrul de justiție în cauza abuzurilor comise la regularea Tiszei. Publicul poate că-și mai aduce aminte că acest deputat pășise înainte cu vre-o câți-va ani cu nise acuzări foarte grave contra ministeriului de comunicațiune și anume contra secretariului de stat Hieronimi, spunînd în față dietei, că s'au comis defraudări mari la aceasta regulare. De atunci această afacere senșională, care aruncase o drastică lumină asupra administrațiunii unguresci, a adormit și după cum se vede nu s'a mai interesat nimenea de ea decît forurile competente. Rohonczy însă ca unul care a sorocit spiritele n'a pierdut din evidență dezvoltarea ulterioară a cauzei și de aceea s'a aflat îndemnat a cere deslușiri. Tribunalul din Becicherecul mare a sistat cercetarea, fără de a mai considera datele agravatoare ce i s'au pus la dispozițiune. Rohonczy a atins unele fapte pozitive constatate, care pot servi drept basă pentru urmărirea judecătorească, deci provoacă pe ministru să facă cele de lipsă pentru lămurirea cauzei.

Vom vedea din răspunsul ministrului, dacă se va mai reasuma aceasta afacere sau se va îngropa ea multe altele în pravul arhivelor judecătorești și administrative. — Thaly a interplat în afacerea unei părueli sîngerose întemplate în Bosnia între Germani și soldați unguresci.

Reforma casei de sus nu va mai fi obiect de discuțiune în sesiunea actuală a dietei. Proiectul e amănat pe altă sesiune. Se vede, că ministrul president nu voese ași mai spori adversarii tocma acum când alegerile dietale sînt la ușe. Fiindcă e vorba de alegeri, observăm, că se fac din toate părțile pregătiri mari și serioase. După cât se poate prevedea corifeii parlamentari din toate nuanțele politice vor fi realeși. Cercurile electorale ale acestora sînt asigurate. Până acum s'au declarat cercurile lui Apponyi, Max Falk, Iokai și Horanszky — tot pentru reprezentanții numiți. De asemenea este ca asigurat cercul baronului Senyey în Poșon, cu toate că ministrul Trefort sondase terenul pentru a-și încerca norocul ca contra candidat. Din aceste date puțin nu ne putem orienta cu privire la rezultatul alegerilor — dar în timpul cel mai de aproape se vor cristalisa masele fluide și vom putea mai ușor să calculăm, care partidă are mai multe prospecte de a ajunge la majoritate în dieta viitoare.

Apropierea Rusiei de Germania a avut un efect asupra unor factori politici, cari de regulă au simțul cel mai dezvoltat pentru situațiuni politice. Acești factori sînt Polonii din Austria. Polonii preved sau presimțesc instinctiv, că din alianța Rusiei cu Germania nu poate isvori nici un bine pentru starea internă a Austriei. Această stare internă poate să se altereze astfel în cât toate partidele câte s'au perondat la cărma statului dela inaugurarea dualismului încoace să nu fie mulțămite. Austria a fost, este și va rămănea țeara surprinderilor.

Principele Bismarck s'a reintors la Berlin și a și luat parte la desbaterile parlamentare. E foarte drastică deslușirea ce a dat-o cancelariul în

